

RANA KOMMUNE

JUSTISDEPARTEMENTET	
30 JAN 2009	
SAKSNO:	200801140
NAVNETSEK:	LOV/E/KHR
LOKAL:	49
ARKIVKODE:	

Justisdepartementet,
Postboks 8005 Dep,

0030 OSLO

Vår ref.
08/329-15/TJA

Arkivkode
L10 &13

Deres ref.

Dato
28.01.2009

MELDING OM VEDTAK

Kommunestyret behandlet i møte 27.01.2009 sak 6/09. Følgende vedtak ble fattet:

**Rana kommune ønsker ikke en forvaltning basert på Hålogalands-modellen.
Rana kommune ønsker en framtidig forvaltning basert på den reviderte Statsskog-modellen.
Kommunestyret vil understreke viktigheten av at utmarksstyrene må ha flertall av folkevalgte oppnevnt fra folkevalgt nivå.**

Kopi av møtebok og saksframlegg er lagt ved.

Med vennlig hilsen
RANA KOMMUNE

Torhild Jakobsen

Torhild Jakobsen

landbrukssjef

Tlf: 75 14 52 94

e-post: torhild.jakobsen@rana.kommune.no

Adresse:
Rådhusplassen 2
Pb 173, 8601 Mo i Rana

Telefon:
Sentralbordet +47 75 14 50 00
Servicetorget +47 75 14 51 80

Telefax: +47 75 14 50 01
E-post: postmottak@rana.kommune.no
Internett: www.rana.kommune.no

Org.nr: 872 418 032
Bankgiro:
6428.05.25004

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 27.01.2009
Sak: 6/09
Arkivkode: L10 &13

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 08/329 - 14

Tittel: **SAKS PROTOKOLL: NOU 2007: 13 DEN NYE SAMERETTEN - HØRING**

Behandling:

Forslag fra repr. Hanne Wika (AP):

”Rana kommune ønsker ikke en forvaltning basert på Hålogalands-modellen.

Rana kommune ønsker en framtidig forvaltning basert på den reviderte Statsskog-modellen.

Kommunestyret vil understreke viktigheten av at utmarksstyrene må ha flertall av folkevalgte oppnevnt fra folkevalgt nivå.”

Forslaget ble vedtatt med 19 mot 17 (3H,KrF,7SV,SP,4ML,R) stemmer.

Forslag fra repr. Ole-Gunnar Leirvaag (R):

”Rana kommune støtter flertallsforslaget om at statens grunn i Nordland og Troms overføres til et nytt eierorgan, Hålogalandsallmenningen.

Hålogalandsallmenningen skal ledes av et styre med tre representanter for Sametinget og tre representanter for de tre aktuelle fylkestingene. Styret skal ha ansvar for både eierforvaltning og utmarksforvaltning. Disse medlemmene vil at eiendommen også skal omfatte statsgrunn i tradisjonelle samiske områder i Sør-Norge.

Utvalgsflertallets forslag om lokal forvaltning gjennom interkommunale utmarksstyrer støttes også.”

Forslaget falt med 1 (R) mot 35 stemmer.

Forslag fra repr. Johan Petter Røssvoll (SP):

”Rana kommune tiltrer høringsuttalelse fra USS – vedlegges protokoll og oversendes justisdept. Som høringsinstans.”

Forslaget falt med 16 (SP,7SV,3H,4ML,R) mot 20 stemmer.

Forslag fra repr. Tormod Steen (V):

”Forslag til uttalelse fra Rana kommune på høring av Samerettsutvalget II innstilling NOU 2007:13 (SRU II).

Samerettsutvalgets innstilling (SRU II) omtaler 2 ulike forvaltningsmodeller. Flertallet foreslår etablering av en ny Hålogalandsallmenning etter modell av fjellstyrene i Sør-Norge. Mindretallet

foreslår en videreføring av en modifisert Statskogmodell. Rana kommune forutsetter at Norges forpliktelser i forhold til folkeretten vil bli ivare tatt tilfredsstillende uavhengig av forvaltningsmodell.

28.11.08 la styret i Statskog fram sine vurderinger av SRU II samt forslag til hvordan Statskogs eventuelle framtidige forvaltning skal være. I forslaget legger Statskog seg enda nærmere flertallsforslaget blant annet gjennom at 2/3 av overskuddet fra driften tilbakeføres til landsdelen, og gjennom at Statskogs eier (Landbruksdep) forutsettes å frafalle krav om utbytte.

1. Utredningens kategori: "jakt-, fiske- og friluftslivsinteresse" må utvides til også å inkludere naturvern.

"Forvaltningen av grunn og naturressurser skal skje på en økologisk bærekraftig måte," heter det i hovedformål med Samerettsutvalgets innstilling. Det vil si at det må være et balansert forhold mellom bruk og vern. Ressursene, naturområdene og det biologiske mangfoldet må ikke forringes for kommende generasjoner, og økosystembaserte forvaltningsprinsipper skal ligge til grunn for forvaltningen. Begge forslag legger opp til at forvaltning av rettighetene skal legges til regionale utmarksstyrer. Innstillingen presiserer at følgende parter skal være representert i styret – reindrift, jordbruk og allmenne jakt-, fiske- og friluftslivsinteresser. Siden bærekraftig forvaltning er så sterkt nedfelt i innstillingens mandat er det naturlig at også naturvern hensyn og naturvernkompetanse skal være med å styre forvaltningen av utmarka i framtida. Forslaget er fanget opp i Nye Statskog.

Forslag: Kategorien: "allmenne jakt-, fiske- og friluftslivsinteresser" endres til "allmenne naturvern-, jakt-, fiske og friluftslivsinteresser."

2. Sammensetningen av utmarksstyrene.

I henhold til flertallsforlaget i innstillingen skal kommunene oppnevne utmarksstyrene. Styrene skal ha minst en representant fra hver kommune. Av disse skal reindriften og jordbruket ha minst 2 hver (dersom styret til sammen har 7 representanter). Disse interessene skal imidlertid alltid til sammen ha flertall i styret. Naturvern- og friluftslivsorganisasjonene skal i følge innstillingen også være representert i utmarksstyrene. Etter vårt syn bør de rettigheter som knytter seg til naturvern og friluftsliv være representert i utmarksstyrene på linje med rettighetshavere knyttet til jordbruk og reindrift. Representasjonene må veie like tungt uavhengig av styrets størrelse.

Forslag: Naturvern- og friluftslivsorganisasjonene skal ha minst to av medlemmene i utmarksstyret.

3. Definisjonen "innenbygdsboende" må endres.

I henhold til innstillinga kan innenbygdsboende gis større rettigheter til jakt og fiske enn utenbygdsboende. Det åpnes også for å differensiere når det gjelder prissetting.

Innstillingen skisserer en gammel definisjon som går på at det kun er de som bor i bygdelaget der ressursen finnes som kan defineres som innenbygdsboende.

Det høstningsbaserte friluftslivet har særs lange tradisjoner og sterke røtter i Nordland, og er en viktig bærebjelke for friluftslivsutøvelse slik vi kjenner den i Nordland i dag. Selv om jakt- og fiskerett juridisk sett er en eiendomsrett, har det i Nordland – på grunn av de store statseide arealene – blitt tradisjon for å nærmest jamføre denne retten med en "allmannsrett for nordlendinger" – eller en "storregional allmenningsrett til jakt og fiske". Med unntak av koteringsen av storviltjakta – som er begrunnet i helt andre forhold – har man nå en godt innarbeidet tradisjon for at friluftslivsutøvelsen med jakt og fiske i hele Nordland er mulig for alle forutsatt at de løser jakt/fiskekort.

De frivillige naturvern- og friluftslivsorganisasjonene har gjennom årene lagt ned et enormt arbeid for å legge til rette for allment friluftsliv og naturbruk. Stier, hytter, båter, naust, kurs, fiskeutsett, opplæring og andre rekrutteringstiltak for å nevne noe. Verdien av dette arbeidet når det gjelder naturopplevelser, rekruttering til friluftsliv, folkehelse, bolyst mv. er selvfølgelig umulig å måle.

I lovutkastets formålsparagraf (Hålogalandsloven §1) heter det imidlertid: *"Formålet med loven her er å legge til rette for at grunn og naturressurser på Hålogalandsallmenningens grunn i Nordland og Troms fylker kan disponeres på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne i området, allmennheten for øvrig og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv og i samsvar med statens folkerettslige forpliktelser."*

Rana kommune mener at formålsparagrafen må følges opp slik at innenbygdsboende (jfr. § 29) defineres som "innbyggerne i området" og at disse defineres som alle innbyggere i utmarksforvaltningsregionen.

Forslag: Definisjonen av "innenbygdsboende" endres til "innbyggerne i området" og omfatter alle innbyggerne i utmarksforvaltningsregionen slik den blir fastsatt av departementet.

4. Allemannsretten må befestes og beskyttes i den nye loven om forvaltning av Statens grunn i Nordland og Troms.

Allemannsretten er et gammelt rettighetsprinsipp som er knyttet opp til bruken av all utmark i Norge. Uten dette rettsbegrepet som sikrer allmennheten adgang til utmarka ville friluftsliv ikke vært aktivitet for alle, men aktivitet for de få og privilegerte. Lovutredningen innebærer etter alt å dømme ny rettsutvikling på området utmarksbruk, men i lovutkastet som legges fram i innstillinga er allemannsretten ikke nevnt verken direkte eller gjennom henvisning. Det er heller ikke gjort henvisninger til Friluftslovens definisjon av hva som er å regne som utmark. Rana kommune mener at det både er nødvendig og naturlig at allemannsretten befestes i den nye loven.

Forslag: Kartleggingslovens kap 4 om Fellesregler må vise til og innskjerpe friluftslovens bestemmelser (for eksempel i § 29) om allmenhetens rett til fri ferdsel og opphold i utmark uten hensyn til hvilket resultat utredning av bruks- og eierrettighetene måtte føre til. Ny lov om rettsforhold må også (for eksempel i §4) lovfeste allemannsrett i utmark som en "bestående rettighet" som en nyorganisering av utmarksforvaltningen må ta hensyn til.

5. Størrelsen på utmarksforvaltningsregionene

Med hensyn til miljø- og naturvern, ressursforvaltning i et økosystemperspektiv og ivaretagelse av allmennhetens tilgang til jakt-, fiske og friluftsliv vil det som regel være mest hensiktsmessig med store forvaltningsområder. Miljø- og naturverdier vil dermed ikke bare bli sett i lokalt perspektiv, men også i større regionale og nasjonale sammenhenger. For tilrettelegging av sti, løype og overnattingssteder for det opplevelsesbaserte friluftslivet er sammenhengen i landskapstypene (for eksempel Saltfjell/Svartisen) av større betydning enn størrelsen i seg selv. Men særlig det høstningsbaserte friluftslivet har store fordeler av en forvaltning basert på store sammenhengende områder og gode ordninger for kjøp av jakt- og fiskekort. Store forvaltningsområder danner videre et godt grunnlag for god ressursforvaltning, både når det gjelder vilt- og fiskebestander, beiteressurser, skogbruk osv.

I Hålogalandsallmenningen foreslås "inntil 6 regionale utmarksstyrever", mens Nye Statskog foreslår "2-3" slike styrever. Rana kommune støtter forslaget om færre regioner, og vil primært gå inn for 2 regioner – 1 for Nordland og 1 for Troms. Dette vil gi forvaltningsområder som ikke blir for små med hensyn til naturforvaltning og arrondering av friluftslivsområder, jakt- og fiskekortområder mv. I

tillegg vil administrasjonsutgiftene kunne bli lavere slik at et større overskudd kan pløyes tilbake og inn i bedre forvaltning og tilrettelegging.

6. Ny grunneier: Hålogalandsallmenningen eller "Nye Statskog"

Under gitte forutsetninger, og med nødvendige endringer mener Rana kommune at begge modellene kan ivareta forvaltningen på en god måte. Det avgjørende er forvaltningens innhold og organisering.

Rana kommune mener likevel at Nye Statskogs modell, slik den nå antydes i høringsuttalelsen av 28/11 fra styret i Statskog, representerer en mer helhetlig, fagbasert og kostnadseffektiv forvaltning enn det som vil bli mulig gjennom Hålogalandsallmenningen.

Dagens Statskog har gode fagmiljø innenfor en rekke viktige områder av forvaltningen, – viltforvaltning, fiskeforvaltning, områdeforvaltning, skogbruk, fjelltjenester osv. I noen grad har også Statskog/Fjelltjenesten i dag god kompetanse for praktisk tilrettelegging for friluftsliv.

Når naturressurser skal forvaltes kreves et kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag tuftet på nasjonal og global vurdering av naturverdiene, og vedtak som tar hensyn til de faglige vurderinger. Rana kommune mener at Nye Statskog har muligheter for raskere å levere gode tjenester enn nye og mindre forvaltningsorganer med begrenset tilgang på fagpersonell.

Forslag: Rana kommune støtter forslaget om at Nye Statskog videreføres som eier eierorgan."

Forslaget falt med 1 (V) mot 35 stemmer.

Forslag fra repr. Allan Johansen (FrP):

Rana F.P.

RANA KOMMUNE går imot opprettelsen av Halogalandsallmenningen, og vil inntil videre beholde Statskog som grunneier.

1. RANA KOMMUNE tar sterk avstand fra enhver form for forskjellsbehandling av mennesker basert på hudfarge, raseforestillinger, kulturell, etnisk eller religiøs tilknytning. RANA KOMMUNE vil derfor gå imot enhver særbehandling av samene i forhold til den øvrige befolkningen, herunder også direkte samisk representasjon i Halogalandsallmenningen basert på etnisitet.
2. RANA KOMMUNE mener i likhet med SRUUs flertall at det er behov for å lovteste det nordnorske lokaldemokratiets og rettighetshaveres rett til å ta del i verdiskapningen på statsgrunn i Nord-Norge etter samme prinsipper som Fjelloven legger til grunn i Sør-Norge. Det er naturlig at det tillegges utmarksstyrene, eller annet organ oppnevnt av kommunene, å forvalte disse inntektene.
3. RANA KOMMUNE mener det bør opprettes lokale forvaltningsorgan av en slik arealmessig størrelse at forvaltningen kan utøves ut fra et helhetlig perspektiv og et forverlig inntektsmessig grunnlag. Representasjonen i slike organ bør settes sammen av politisk oppnevnte representanter fra kommunene, representanter fra berørte næringsinteresser samt Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO), men hvor politisk oppnevnte utgjør et flertall.
4. RANA KOMMUNE ønsker at reindriftsnæringen skal behandles som enhver annen næring, herunder også at den gis representasjon på linje med andre legitime bruksrettshavere.
5. RANA KOMMUNE går imot et forbud mot salg av all eksisterende statsallmenning og statsgrunn i nord. Ivert om bør personer som bygger tomter på statlig grunn få tilbud om kjøp. Det bør samtidig åpnes for salg av ikke-utmarksrelaterte tomter.
6. RANA KOMMUNE er av den oppfatning at i spørsmål om rett til deltakelse i forvaltningen av, og fordeling av inntektene fra statsallmenning, bør lokaldemokratiet og de bruksberettigede i Nord-Norge og i Sør-Norge ha en likeverdig rettstilstand.
7. RANA KOMMUNE støtter i likhet med SRUUs flertall å gi reindriftsnæringen, i tillegg til friluftinteressene og landbruksberettigede fast representasjon i fjellstyrene der en betydelig del av fjellstyrets område er reinbeiteareal. RANA KOMMUNE forutsetter imidlertid at oppnevningen av reindriftsnæringens representant blir gjort av kommunestyrene, på lik linje med øvrige bruksberettigede. RANA KOMMUNE mener også at Fjelloven ikke bør stille krav om at de bruksberettigede skal ha flertall i fjellstyrene.

Med vennlig hilsen *Rana F.P.*

Ellen Johansen

Forslaget falt med 7 (FRP) mot 29 stemmer.

Tilleggsforslag fra repr. Dan Erik Kjellnø (ML):

”Utmarksstyrene sammensettes av 1 representant for jordbruksinteressene, 1 representant for reindriften, 1 representant for friluftinteressene samt 4 representanter oppnevnt av de berørte kommuner.”

Forslaget falt med 17 (7SV,3H,4ML,R,KrF,V) mot 19 stemmer.

Tilleggsforslag fra repr. Kai Henriksen (H):

”Rana kommune ber om at det i utredningsarbeidet blir vurdert å gjennomgå og avklare om det kollektive samiske bruksområdet skal gjennomføres før kartleggingskommisjonen er opprettet.”

Forslaget falt med 11 (7SV,SP,3H) mot 25 stemmer.

Innstilling fra Plan og ressurs falt med 17 (7SV,3H,4ML,SP,R,KrF) mot 19 stemmer.

Vedtak:

Rana kommune ønsker ikke en forvaltning basert på Hålogalands-modellen.

Rana kommune ønsker en framtidig forvaltning basert på den reviderte Statsskog-modellen.

Kommunestyret vil understreke viktigheten av at utmarksstyrene må ha flertall av folkevalgte oppnevnt fra folkevalgt nivå.

Rett utskrift:

Hilde Holtet
Sekretær

RANA KOMMUNE

Arkivnr.: 08/329 - 9

Saksbehandler: Torhild Jakobsen

Arkiv: L10 &13

SAK: NOU 2007: 13 DEN NYE SAMERETTEN - HØRING

Evt. vedleggsliste finnes på slutten av saksframlegget.

Forslag til innstilling:

Rana kommune støtter flertallsforslaget om at statens grunn i Nordland og Troms overføres til et nytt eierorgan, Hålogalandsallmenningen. Utvalgsflertallets forslag om lokal forvaltning gjennom interkommunale utmarksstyrever i Nordland og Troms støttes også.

Rana Kommune støtter USS forslag til endringer i forslaget:

- _ De bruksberettigede skal ikke ha krav på å ha flertall i utmarksstyrene
- _ Forslag til ny § 17-3 i plan- og bygningsloven tas ut
- _ Forslag til § 25 i plan- og bygningsloven tas ut
- _ I forkant av overføringen av statens grunn til Hålogalandsallmenningen bør det skje en arealarrondering, hvor arealer som ikke er å anse som utmarksarealer overføres kommunene. Slik overføring må skje vederlagsfritt.

Rådmannen i Rana,

Saksutredning:

Samerettsutvalget (SRUII) har fremmet forslag til ny forvaltningsmodell for det som i dag er Statens grunn sør for Finnmark. Forslaget er nå til høring med høringsfrist 15.02.2009.

Høringsdokumentene finnes på følgende internettadresse:

<http://www.regjeringen.no/templates/Nou.aspx?id=491883&epslanguage=NO> , det er også en kortversjon med hovedtrekkene i forslaget

http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Rapporter/NOU2007_13Kortversjon.pdf

Utredningen er på 1317 sider og denne saksframstilling vil bare være en *kort redegjørelse* for den historiske utviklinga som ligger bak utredningen som nå er til høring, og de viktigste punkt i flertallsforslaget og de to mindretallsforslag.

Forslaget vil bli behandlet i Plan- og Ressurs 13.01.09 og i Kommunestyret 27.01.09.

Bakgrunn:

Fra gammelt av var de udyrkede områdene til fjells og langt inne i landet regnet som allmenninger (områder som ingen hadde eksklusiv eiendomsrett til, men som mange hadde bruksrett til). Ettersom kongemakten ble sterkere, endret oppfatningen seg til at Kongen hadde eiendomsrett til grunn i allmenningene. På 1600-tallet ble mange av allmenninger solgt til privatpersoner. På Østlandet ble enkelte av allmenninger solgt til bygdelag, og vi fikk **bygdeallmenninger**, de allmenninger i Sør-Norge som ikke ble solgt fikk etter hvert status som **statsallmenninger**. På indre Helgeland ble landområdene solgt til private godseiere, og underveis har de bruksretter bønder kan ha hatt på disse eiendommene falt bort. Samene har imidlertid hele tiden hatt bruksrett til reindrift på dette landet. Rundt forrige århundreskifte kjøpte staten tilbake store eiendomsgods, spesielt på Helgeland. Både da den første fjelloven ble vedtatt i 1920 og da den nåværende fjelloven ble vedtatt i 1975, ble det antatt at bønder eller bygdefolk ikke hadde bruksrett på allmenningsrettslig grunnlag på statsgrunn i Nord-Norge. Det ble også slått fast at det ikke var slike allmenningsretter på innkjøpt statsgrunn. På 1990-tallet kom det opp et forslag om å innføre fjelloven i Nord Norge (gi visse grupper allmenningsrettslige bruksretter på statens grunn i Nord Norge). Dersom slik rett ikke kunne gis på juridisk grunnlag som følge av etablerte rettsforhold, kunne det likevel innføres gjennom et politisk vedtak. Behandling av forslaget ble utsatt i påvente av en utredning av samenes rett i området.

SRU I utredet samenes rettslige stilling i Finnmark og i 2006 ble statens land i Finnmark overført til Finnmarkseiendommen. I 2007 la samerettsutvalget (SRU II) fram forslag til nye eller endrede forvaltningsordninger på statsgrunn i de samiske områdene sør for Finnmark. Forlaget er presentert i NOU 2007:13 og er nå til høring.

Rana kommune er som medlem Utmarkskommunenes sammenslutning (USS) involvert i prosessen. USS har vært representert i SRU II ved advokat ved høyesterett Caroline Lund som også har forberedt høringsuttalelsen. Kommunen er allikevel ikke bundet av USS-uttalelsen.

Flertallsforslaget:

9 av de 15 medlemmene i samerettsutvalget foreslår å overføre statsgrunnen i Nordland og Troms til et nytt eiendomsselskap, kalt Hålogalandsallmenningen. Eiendommen skal ledes av et styre med seks medlemmer; to oppnevnt av Sametinget, to av Nordland fylkesting og to av Troms fylkesting. Selskapsstyret skal ha et overordnet eieransvar, herunder ansvaret for eiers skogsdrift på eiendommen. Eierrådigheten vil være begrenset av bruksretter. Forvaltning av bruksrett til bufebeite, jakt, fangst, fiske og hogst foreslås lagt til inntil seks regionale utmarksstyrer med representanter fra reindrift, jordbruk og jakt-, fiske og friluftsinnteresser.

Kommunene oppnevner Utmarksstyrene, men styrene vil være uavhengig av både kommune og styret for Hålogalandsallmenningen. Retten til reindrift skal fortsatt forvaltes gjennom reindriftsforvaltningen.

Utmarksstyrene skal ha minst sju medlemmer: minst ett medlem fra hver kommune i regionen, av disse minst to representanter fra reindriftnæringa og minst to fra jordbruket. Er det mange kommuner i regionen, skal antall representanter for reindriften og jordbruket økes, slik at disse til sammen alltid har flertall. Jakt-, fiske og friluftsliv og eventuelle andre bruksrettshavere skal også være representert.

Lovforslaget gir bygdefolk rett til å få utvist ved til brensel m.v. i allmenningen. Forslaget gir innehaver av jordbrukseieendom rett til å ha buskap på beite, rett til uttak av trevirke og brensel etter gårdens behov og etter søknad rett til seter og tilleggsjord på allmenningsgrunn.

Mindretallsforslag 1

3 av medlemmene foreslår at Hålogalandsallmenningen skal ledes av et styre med tre representanter for Sametinget og tre fra de aktuelle fylkesting. Styret skal ha ansvaret *både* for eierforvaltning og utmarksforvaltning. Disse medlemmene vil at eiendommen også skal omfatte statsgrunn i tradisjonelle samiske områder i Sør-Norge.

Mindretallsforslag 2

2 av medlemmene foreslår å videreføre Statskogs eierrolle i Nordland og Troms, men legger opp til styrket samisk og regional deltaking gjennom regionale utmarksstyrer. Disse utmarksstyrene skal utarbeide regionale forvaltingsplaner som skal godkjennes av styret i Statskog.

Kartlegging av rett til grunn og ressurser

Samerettsutvalget foreslår videre å kartlegge bruks- og eierrettigheter i området gjennom kartleggingskommisjonen og utmarksdomstolen. Formålet er å avklare om det ved lang tids bruk er opparbeidd rettigheter ingen har papir på. Det kan gjelde fiske, beite, hogst m.m. Mulige rettighetshavere vil få en frist til å melde krav for kommisjonen. Spesielt er det antatt at samer kan ha opparbeidd slike retter, men flertallet foreslår at også andre enn samer kan fremme krav for kartleggingskommisjonen.

Vurdering:

Et stort og bredt sammensatt utvalg med kompetanse på alle vesentlige, relevante spørsmål brukte mer enn 6 år på utredningen. Under veis ble det gjennomført en rekke utvalgsmøter, forskningsprosjekter (Jfr. NOU 2007:14), ikke publiserte utredninger, befaringer, åpne informasjonsmøter og annen møte- og kontaktvirksomhet(bl.a. fellesmøte for politikere i Rana og Hemnes 10.11.08) Det er et omfattende og komplekst materiale kommunen skal komme med høringsuttalelse på, og det vil være naturlig å støtte seg på utkast til høringsuttalelse fra vår medlemsorganisasjon Utmarkskommunenenes sammenslutning.

(se http://www.lundogco.no/upload/USS/b081020_horing_nou_200713_uss_ses.pdf)

Utgangspunktet for Samerettsutvalgets arbeid har hatt et rent folkerettslig grunnlag, det vil si spørsmålet om hvorvidt vår forvaltning og politikk har vært på trygg grunn i forhold til samenes rettigheter som urfolk og minoritet. En av utvalgets mange vesentlige konklusjoner framkommer i form av forslag til lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter til grunn og naturressurser fra og med Troms og sørover. Dette støttes også ut fra at en oppfatter det som en naturlig oppfølging av de forpliktelser Norge har anerkjent ved ratifiseringen av ILO-konvensjon nr 169 (1990).

I de fleste spørsmål har utvalgets innstilling hatt tilslutning fra samtlige 15 tvalgsmedlemmer. I ett av hovedspørsmålene "*fremtidig eiendoms- og forvaltningsordning for gjenværende statsgrunn i Troms og Nordland*" er det en mindre dissens, men også i dette spørsmålet står 12 av medlemmene bak flertallets forslag, jf. innstillingen s. 655. Det er også dissens i flere, kanskje mer underordnede spørsmål, men innstillingen bærer tydelig preg av evne til kompromisser mellom de ulike hensyn og interesser. Flere av lovforslagene må sees på som en naturlig oppfølging, og en klar folkerettslig konsekvens, av de lovendringer som *allerede* er inntatt som norsk rett. Dette gjelder bl.a. forslag om lovregulering av saksbehandlingsmåte, konsultasjoner, kartlegging og anerkjennelse av rettigheter hvor utvalget er samstemt i sine konklusjoner. Når det gjelder utvalgets forslag vedr. styring og forvaltning, er utvalget delt.

Et vesentlig punkt i flertallets innstilling er at Hålogalandsallmenningens grunn som hovedregel ikke skal kunne avhendes(selges/privatiseres). Dette er en klar parallell til den beskyttelse mot salg som har vært gjort gjeldende for statsallmenninger siden før de første skriftlige lover. Dette vil bidra til fortsatt å sikre tradisjonelle bruksretter mot å bli redusert eller overført til andre uavhengig av hvem som har grunnbokshjemmelen. En slik fortsatt trygghet for allmenningsrettens vern vil være meget viktig å få fastslått, og spørsmålet er også viktig for debatten om forvaltningsregime, jfr. Statskogs rolle. Et annet vesentlig punkt i flertallets innstilling er at en forutsetter tilbakeføring av festeinntekter og andre grunneierinntekter til de lokalsamfunn hvor inntektene er generert, etter dekning av utgifter til egen drift. Dette er et mål som støttes fullt ut.

Valget av forvaltningsmodell vil imidlertid innvirke på flere måter. Modellen vil sannsynligvis danne grunnlag for allmenningsforvaltningen også i Sør-Norge fordi det er naturlig å anta at bruks- og rettighetsforholdene (i forholdet mellom same og bumann) historisk sett har vært like nord og sør for denne grensa. Dette tilsier at en bør ha en åpen holdning til hvilken forvaltningsordning som skal gjelde. En kombinasjonsløsning med Hålogalandsallmenningen (og Finnmarkseiendommen) i nord og Statskog i sør, vil kunne åpne for større muligheter for ulikheter i forhold til en forutsigbar og enhetlig forvaltning av grunneierretter o.l. En velger her likevel å anbefale flertallets forslag om videreføring av Statskogs rolle i Sør-Norge inntil en evt. har gode og omforente grunner for å endre ordningen.

En kartlegging av *eksisterende* bruks- og eierrettigheter i området gjennom kartleggingskommisjonen og utmarksdomstolen vil være nyttig for å avklare rettstilstanden, for samer så vel som for andre brukere av utmarka. Ut over den bruksrett som påvises gjennom denne kartlegginga, kan det på politisk grunnlag *overføres* bruksrett fra staten til andre interessenter. Slik overføring av bruksrett kan svekke Statskog. Det kan i sin tur ha negative følger for Statskog sin virksomhet, og for bedrifter som er avhengig av leveranser fra Statskog. Generelt er det grunn til å tro at større lokal medvirkning i ressursforvaltninga gir bedre ressursbruk, til beste for hele samfunnet. Videre er det et gode for lokalsamfunna om mer av inntektene overføres til lokalt nivå. På den annen side er det grunn til å tro at en oppsplitting av rettighetene vil gi mindre muligheter for rasjonell drift.

Fra reindriftshold er flertallsforslaget om et splittet forvaltingsansvar mellom eierstyre og de lokale utmarksstyrene møtt med skepsis. Fra samisk hold hevdes det også at statlig eierskap til de samiske landområdene er i strid med ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter.

Dersom en skal fortsette med et enhetlig eierselskap, og ønsker å ta utgangspunkt i forslaget om et ”revidert Statskog”, bør en ved revisjon av Statskog også vurdere om Sametinget og lokale folkevalgte organ som fylkesting eller kommunestyre kan øve eierinnflytelse over styret i det som i dag er et rent statsforetak.

Konklusjon:

Alle de tre alternativene oppfyller Norges folkerettslige forpliktelser i henhold til ILO169. Den diskusjonen som har gått rundt SRU II, gjelder i all hovedsak hvordan andre interesser enn de samiske skal ivaretas i det nye lovverket. Det meste av diskusjonen har gått på flertallsinnstillingen kontra Statskog-modellen og hovedspørsmålene som det bør gis uttalelse til er

-**Hvem** skal ha grunneierretten til det som i dag er statens grunn i Nordland og Troms i fremtiden?

-**Hvordan** skal fremtidig forvaltningen av eiendommen organiseres og driftes?

I vurdering av alternativene er det mange elementer å vurdere, og det vil være fordeler og ulemper med begge modellene. Flertallets innstilling betyr at eieretten til statens grunn overføres til befolkningen i Nordland og Troms ved at de oppnevnes politisk. Statskogmodellen baseres på at staten fortsatt skal ha eierett. En fordel for flertallsinnstillingen kan være at eieretten blir gitt organ som i teorien vil gi hver innbygger i området medbestemmelsesrett.

En fordel med Statskogmodellen kan være at en fortsatt har et mer helhetlig perspektiv på forvaltningen sett over et større geografiske område ved at Staten er eier og at utmarksstyrene jobber med en videre formålsparagraf enn HA. Regionale utmarksstyrer, basert på flertallets innstilling, kan bli mer lokalorientert og helhetstenking i forvaltningen på tvers av disse styrene kan bli mindre vektlagt. Dette kan føre til et mer oppstykket og uoversiktlig system f.eks knyttet til praktisk forvaltning, salg og distribusjon av fiske- og jaktkort osv.

En annen fordel med Statskogmodellen vil være at vi da viderefører et eksisterende organ som fungerer godt. Kontakten med Statskog i vår region lokalt fungerer veldig godt og med et revidert Statskog vil også den reelle innflytelsen for kommunene bli sterkere.

Flertallsmodellen har tatt utgangspunkt i forvaltningsmodellen for Statsallmenningene i Sør-Norge og det kan være en fordel at lokalbefolkningen i Nordland og Troms har samme rettigheter som i Sør-Norge.

Forslag til ny § 17-3 i plan- og bygningsloven

"Sametinget kan for tradisjonelle samiske områder gi planretningslinjer for sikringen av naturgrunnlaget for samisk kultur og for hvordan virkningen for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv skal bedømmes når det treffes planvedtak etter loven her (...) Sametingets planretningslinjer skal legges til grunn ved planlegging etter loven her. Statlige, fylkeskommunale og kommunale organer skal også følge retningslinjene ved enkeltvedtak etter loven her og annen lovgivning som retningslinjene har betydning for."

Lovforslaget går langt i å gi generelle samiske interesser forrang fremfor andre viktige samfunnsinteresser. Etter USS sin vurdering går lovforslaget vesentlig lenger enn det Norges folkerettslige forpliktelser tilsier og foreslår i sin uttalelse at forslaget tas ut.

Forslag til §25 i plan- og bygningsloven - Samisk representasjon i offentlig oppnevnte råd, utvalg og nemnder mv

*"Sametinget har rett til å være representert i offentlig oppnevnte organer, herunder råd, utvalg, nemnder mv, **som behandler spørsmål som gjelder bruk, utnyttelse og disponering av grunn og ressurser i de tradisjonelle samiske områdene.**" (uthevet her)*

Samme rett til representasjon er i annet punktum gitt enkelte samiske rettighetshavere.

Bestemmelsen bør begrenses til organer som har som **hovedoppgave** å behandle slike spørsmål, så ikke alle organer som ved enkelte anledninger behandler slike spørsmål blir møtt med krav om samisk representasjon. Slik bestemmelsen er formulert, omfatter den videre også **politisk oppnevnte organer**. I slike demokratiske organer vil samiske interesser konkurrere på lik linje med alle andre mht representasjon. Det er USS' syn at det er nødvendig at ordlyden i lovteksten

avgrenses mot slike organer. Det er ikke tilstrekkelig at det i kommentarene i forarbeidene fremgår at det ikke er naturlig å kreve samisk deltakelse i slike organer.

Det anbefales at Rana kommune støtter flertallsforslaget om at statens grunn i Nordland og Troms overføres til et nytt eierorgan, Hålogalandsallmenningen. Utvalgsflertallets forslag om lokal forvaltning gjennom interkommunale utmarksstyrever i Nordland og Troms støttes også.

Rana Kommune støtter USS forslag til endringer i forslaget:

- _ De bruksberettigede skal ikke ha krav på å ha flertall i utmarksstyrene
- _ Forslag til ny § 17-3 i plan- og bygningsloven tas ut
- _ Forslag til § 25 i plan- og bygningsloven tas ut
- _ I forkant av overføringen av statens grunn til Hålogalandsallmenningen bør det skje en arealarrondering, hvor arealer som ikke er å anse som utmarksarealer overføres kommunene. Slik overføring må skje vederlagsfritt.

Trykt vedlegg: Høringsuttalelse fra Utmarkskommunenes Sammenslutning

Utrykt vedlegg: NOU 2007:13 B Del III Den nye sameretten

Saksprotokoll

Utvalg: Plan og ressurs
Møtedato: 13.01.2009
Sak: 1/09
Arkivkode: L10 &13

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 08/329 - 12

Tittel: **SAKS PROTOKOLL: NOU 2007: 13 DEN NYE SAMERETTEN - HØRING**

Behandling:

Forslag fra repr. Allan Johansen (FrP):

Forslag falt med 2 (FrP) mot 9 stemmer.

Forslag fra Rana FrP

RANA KOMMUNE går imot opprettelsen av Hålogalandssammenningen, og vil inntil videre beholde Statskog som grunneier.

2. RANA KOMMUNE tar sterk avstand fra enhver form for forskjellsbehandling av mennesker basert på hudfarge, raseforestillinger, kulturell, etnisk eller religiøs tilknytning. RANA KOMMUNE vil derfor gå imot enhver særbehandling av samene i forhold til den øvrige befolkningen, herunder også direkte samisk representasjon i Hålogalandssammenningen basert på etnisitet.
3. RANA KOMMUNE mener i likhet med SRU-ets flertall at det er behov for å lovfeste det nordnorske lokaldemokratiets og rettighetshaveres rett til å ta del i verdiskapningen på statsgrunn i Nord-Norge etter samme prinsipper som Fjelloven legger til grunn i Sør-Norge. Det er naturlig at det tillegges utmerksstyrene, eller annet organ oppnevnt av kommunene, å forvalte disse inntektene.

- 7 RANA KOMMUNE mener det bør opprettes lokale forvaltningsorgan av en slik arealmessig størrelse at forvaltningen kan utøves ut fra et helhetlig perspektiv og et forvarlig inntektsmessig grunnlag. Representasjonen i slike organ bør settes sammen av politisk oppnevnte representanter fra kommunene, representanter fra berørte næringsinteresser samt Fritidslivets folkeorganisasjon (FRIFO), men hvor politisk oppnevnte utgjør et flertall.
- 7 RANA KOMMUNE ønsker at reindriftsnæringen skal behandles som enhver annen næring, her under også at den gis representasjon på linje med andre legitime bruksrettshavere.
- 7 RANA KOMMUNE går imot et forbud mot salg av all eksisterende statsallmenning og statsgrunn i nord. Ivert om bør personer som bygger tomter på statlig grunn få tilbud om kjøp. Det bør samtidig åpnes for salg av ikke-utmarkarelaterte tomter.
- 7 RANA KOMMUNE er av den oppfatning at i spørsmål om rett til delaktighet i forvaltningen av, og fordeling av inntektene fra statsallmenning, bør lokaldemokratiet og de bruksberettigede i Nord-Norge og i Sør-Norge ha en likeverdig rettstilstand.
- 7 RANA KOMMUNE støtter i likhet med SRUlls flertall å gi reindriftsnæringen, i tillegg til idriftsinteressene og landbruksberettigede fast representasjon i fjellstyrene der en betydelig del av fjellstyrets område er reinbeiteareal. RANA KOMMUNE forutsetter imidlertid at oppnevningen av reindriftsnæringens representant blir gjort av kommunestyrene, på lik linje med øvrige bruksberettigede. RANA KOMMUNE mener også at fjelloven ikke bør stille krav om at de bruksberettigede skal ha flertall i fjellstyrene.

Med vennlig hilsen

Rune F.P.

Ulfar Johnsen.

Forslag fra repr. Mary Ann Dahl (V):

Forslag falt med 4 (V,MR,2FrP) mot 7 stemmer.

Rana Venstre v/ Mary Ann Dahl:

Forslag til uttalelse fra Rana kommune på høring av Samerettsutvalget II innstilling NOU 2007:13 (SRU II).

Samerettsutvalgets innstilling (SRU II) omtaler 2 ulike forvaltningsmodeller. Flertallet foreslår etablering av en ny Hålogalandsallmenning etter modell av fjellstyrene i Sør-Norge. Mindretallet foreslår en videreføring av en modifisert Statskogmodell. Rana kommune forutsetter at Norges forpliktelser i forhold til folkeretten vil bli ivare tatt tilfredsstillende uavhengig av forvaltningsmodell.

28.11.08 la styret i Statskog fram sine vurderinger av SRU II samt forslag til hvordan Statskogs eventuelle framtidige forvaltning skal være. I forslaget legger Statskog seg enda nærmere flertallsforslaget blant annet gjennom at 2/3 av overskuddet fra driften tilbakestøres til landsdelen, og gjennom at Statskogs eier (Landbruksdep) forutsettes å frafalle krav om utbytte.

1. Utredningens kategori: "jakt-, fiske- og friluftslivsinteresse" må utvides til også å inkludere naturvern.

"Forvaltningen av grunn og naturressurser skal skje på en økologisk bærekraftig måte," heter det i hovedformål med Samerettsutvalgets innstilling. Det vil si at det må være et balansert forhold mellom bruk og vern. Ressursene, naturområdene og det biologiske mangfoldet må ikke forringes for kommende generasjoner, og økosystembaserte forvaltningsprinsipper skal ligge til grunn for forvaltningen. Begge forslag legger opp til at forvaltning av rettighetene skal legges til regionale utmarksstyrene. Innstillingen presiserer at følgende parter skal være representert i styret – reindrift, jordbruk og allmenne jakt-, fiske- og friluftslivsinteresser. Siden bærekraftig forvaltning er så sterkt nedfelt i innstillingens mandat er det naturlig at også naturvernensyn og naturvernkompetanse skal være med å styre forvaltningen av utmarka i framtida. Forslaget er fanget opp i Nye Statskog.

Forslag: Kategorien: "allmenne jakt-, fiske- og friluftslivsinteresser" endres til "allmenne naturvern-, jakt-, fiske og friluftslivsinteresser."

2. Sammensetningen av utmarksstyrene.

I henhold til flertallsforlaget i innstillingen skal kommunene oppnevne utmarksstyrene. Styrene skal ha minst en representant fra hver kommune. Av disse skal reindriften og jordbruket ha minst 2 hver (dersom styret til sammen har 7 representanter). Disse interessene skal imidlertid alltid til sammen ha flertall i styret. Naturvern- og friluftslivsorganisasjonene skal i følge innstillingen også være representert i utmarksstyrene. Etter vårt syn bør de rettigheter som knytter seg til naturvern og friluftsliv være representert i utmarksstyrene på linje med rettighetshavere knyttet til jordbruk og reindrift. Representasjonene må være like tungt uavhengig av styrets størrelse.

Forslag: Naturvern- og friluftslivsorganisasjonene skal ha minst to av medlemmene i utmarksstyret.

3. Definisjonen "innenbygdsboende" må endres.

I henhold til innstillinga kan innenbygdsboende gis større rettigheter til jakt og fiske enn utenbygdsboende. Det åpnes også for å differensiere når det gjelder prissetting. Innstillingen skisserer en gammel definisjon som går på at det kun er de som bor i bygdelaget der ressursen finnes som kan defineres som innenbygdsboende.

I Hålogalandsallmenningen foreslås " inntil 6 regionale utmarksstyret", mens Nye Statskog foreslår "2-3" slike styret. Rana kommune støtter forslaget om færre regioner, og vil primært gå inn for 2 regioner – 1 for Nordland og 1 for Troms. Dette vil gi forvaltningsområder som ikke blir for små med hensyn til naturforvaltning og arrondering av friluftslivsområder, jakt- og fiskekortområder mv. I tillegg vil administrasjonsutgiftene kunne bli lavere slik at et større overskudd kan ployes tilbake og inn i bedre forvaltning og tilrettelegging.

6. Ny grunneier: Hålogalandsallmenningen eller "Nye Statskog"

Under gitte forutsetninger, og med nødvendige endringer mener Rana kommune at begge modellene kan ivareta forvaltningen på en god måte. Det avgjørende er forvaltningens innhold og organisering.

Rana kommune mener likevel at Nye Statskogs modell, slik den nå antydes i høringsuttalelsen av 28/11 fra styret i Statskog, representerer en mer helhetlig, fagbasert og kostnadseffektiv forvaltning enn det som vil bli mulig gjennom Hålogalandsallmenningen.

Dagens Statskog har gode fagmiljø innenfor en rekke viktige områder av forvaltningen, - viltforvaltning, fiskeforvaltning, områdeforvaltning, skogbruk, fjelltjenester osv. I noen grad har også Statskog/Fjelltjenesten i dag god kompetanse for praktisk tilrettelegging for friluftsliv.

Når naturressurser skal forvaltes kreves et kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag tuftet på nasjonal og global vurdering av naturverdiene, og vedtak som tar hensyn til de faglige vurderinger. Rana kommune mener at Nye Statskog har muligheter for raskere å levere gode tjenester enn nye og mindre forvaltningsorganer med begrenset tilgang på fagpersonell.

Forslag: Rana kommune støtter forslaget om at Nye Statskog videreføres som eier eierorgan.

Rana Væsthe

Rådmannens innstilling ble vedtatt med 7 mot 4 (V,MR,2FrP) stemmer.

Vedtak:

Rana kommune støtter flertallsforslaget om at statens grunn i Nordland og Troms overføres til et nytt eierorgan, Hålogalandsallmenningen. Utvalgsflertallets forslag om lokal forvaltning gjennom interkommunale utmarksstyret i Nordland og Troms støttes også.

Rana Kommune støtter USS forslag til endringer i forslaget:

- _ De bruksberettigede skal ikke ha krav på å ha flertall i utmarksstyrene
- _ Forslag til ny § 17-3 i plan- og bygningsloven tas ut
- _ Forslag til § 25 i plan- og bygningsloven tas ut
- _ I forkant av overføringen av statens grunn til Hålogalandsallmenningen bør det skje en arealarrondering, hvor arealer som ikke er å anse som utmarksarealer overføres kommunene. Slik overføring må skje vederlagsfritt.

Rett utskrift:

Hilde Holtet
Sekretær

Postadresse:

8601 Mo i Rana

Besøksadresse:

Telefon:

Mo i RanaTelefaks: